

บันทึก

เรื่อง บริษัทขนส่งจำกัด ขอยืมใช้ที่ดินที่กรมการขนส่งเวนคืน
เพื่อใช้เป็นที่พักและสถานีขนส่ง

กรมการขนส่งกระทรวงมหาดไทยได้แจ้งไปยังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา โดยหนังสือที่ ๘๓๓๖/๒๕๐๑ ลงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๐๑ ความว่า กระทรวงคมนาคม ขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาปัญหาว่า การให้บริษัทขนส่ง จำกัด ยืมที่ดินที่กรมการขนส่งเวนคืน ในท้องที่ตำบลลาดยาว อำเภอบางเขน จังหวัดพระนคร เพื่อใช้เป็นที่พักและสถานีขนส่งจะชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ประการใด ข้อเท็จจริงในเรื่องนี้มีอยู่ว่า คณะรัฐมนตรีได้ลงมติให้กรมการขนส่งโอนงานจัดตั้งหน่วยฝึกอบรมซ่อมเครื่องยนต์และบำรุงรักษายานยนต์ ตามความช่วยเหลือขององค์การความร่วมมือระหว่างประเทศไปให้องค์การ ร.ส.พ.รับไปดำเนินการ บริษัทขนส่ง จำกัด จึงได้ขอยืมใช้ที่ดินที่กรมการขนส่งได้เวนคืนไว้ในท้องที่ตำบลลาดยาว อำเภอบางเขน จังหวัดพระนคร เพื่อใช้ในการดังกล่าวเป็นที่จอดรถและทำเป็นสถานีขนส่งของบริษัทขนส่ง จำกัด กรมการขนส่งเห็นว่า การที่บริษัทขนส่ง จำกัด ใช้สถานที่และที่ดินที่เวนคืนมาเป็นของรัฐ เพื่อกิจการดังกล่าวแล้ว ไม่ขัดต่อหลักการและเหตุผลในการออกพระราชบัญญัติเวนคืนฯ แต่อย่างใด เพราะไม่มีมาตราใดในพระราชบัญญัติเวนคืนฯบัญญัติว่า เมื่อเวนคืนที่ดินมาเป็นของรัฐแล้ว จะต้องใช้ที่ดินนั้นให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการเวนคืน จะใช้ที่ดินไปในทางใดก็ย่อมได้ เพียงแต่ให้อยู่ในข่ายที่เป็นกิจการสาธารณูปโภคหรือประโยชน์ในการป้องกันประเทศหรือเพื่อประโยชน์อย่างอื่นแห่งรัฐตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๔๙๗ บริษัทขนส่ง จำกัด ซึ่งรัฐบาลโดยกระทรวงคมนาคมเป็นผู้ถือหุ้น ๙๗ % ก็เป็นกิจการสาธารณูปโภค และที่ดินที่เวนคืนก็ยังว่างอยู่มิได้ใช้ประโยชน์แต่อย่างใด จึงน่าที่จะให้บริษัทขนส่ง จำกัด ขอยืมไปใช้ประโยชน์ได้แต่กระทรวงคมนาคมเห็นว่ากรมการขนส่งไม่อาจให้บริษัทขนส่ง จำกัด ยืมที่ดินแปลงนี้ไปใช้ประโยชน์ได้ เพราะขัดกับหลักการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ที่เป็นกรณีการโอนกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ของเอกชนมาเป็นของรัฐเพื่อนำมาใช้เพื่อประโยชน์แห่งรัฐ แต่ในกรณีนี้บริษัทขนส่ง จำกัด มิใช่รัฐ และในหมายเหตุของพระราชบัญญัติเวนคืนที่ดินแปลงนี้ ก็ได้แสดงเจตนารมณ์ของการเวนคืนที่ดินรายนี้ไว้ชัดเจนว่ารัฐต้องเป็นผู้ใช้ที่ดินที่เวนคืนเพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของการเวนคืนถ้าจะให้บริษัทขนส่ง จำกัด ซึ่งเป็นเอกชนใช้ที่ดินรายนี้ ก็จะเป็นการขัดต่อเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติเวนคืนฯ

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองพิเศษ) ได้ตรวจพิจารณาปัญหาเรื่องนี้แล้ว มีความเห็นว่า การเวนคืนก็คือการบังคับโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน

ของเอกชนมาเป็นของรัฐ ซึ่งจะกระทำได้อีกแต่เพื่อกิจการอันจำเป็นดังได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๔๙๗ และจะต้องตราเป็นพระราชบัญญัติ ฉะนั้นจึงเห็นได้ว่าเจตนารมณ์ของการเวนคืนทรัพย์สินก็เพื่อโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของเอกชนมาเป็นของรัฐ เพื่อรัฐซึ่งเป็นผู้รับโอนจะได้ใช้ทรัพย์สินที่เวนคืนมาตามวัตถุประสงค์ดังได้ระบุไว้ในพระราชบัญญัติเวนคืนนั้น สำหรับในกรณีนี้ปรากฏว่าที่ดินรายนี้ได้ถูกเวนคืนมาเป็นของรัฐเพื่อกรมการขนส่งจะได้ใช้ที่ดินแปลงนี้เพื่อประโยชน์ในการสร้างสถานีการขนส่ง เป็นที่หยุดหรือจอดยานพาหนะเพื่อการขนส่ง ฯลฯ ดังปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ในท้องที่ตำบลลาดยาว อำเภอบางเขน จังหวัดพระนคร พ.ศ. ๒๔๙๗ และหมายเหตุต่อท้ายพระราชบัญญัตินั้น ฉะนั้นผู้รับโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินรายนี้ก็คือรัฐและกรมการขนส่งซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐเท่านั้นที่จะเป็นผู้ใช้ที่ดินที่ได้เวนคืนมานี้ให้เป็นประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของการเวนคืน บริษัทขนส่ง จำกัด เป็นเพียงเอกชนซึ่งจัดตั้งขึ้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แม้รัฐบาลจะเป็นผู้ถือหุ้นของบริษัทนี้อยู่ด้วยก็ไม่ใช่เป็นข้อสำคัญ เพราะฉะนั้นกรมการขนส่งจึงไม่อาจมอบให้บริษัทขนส่ง จำกัด ไปดำเนินการใช้ที่ดินที่ถูกเวนคืนมานี้ได้

(ลงชื่อ) หยุด แสงอุทัย

(นายหยุด แสงอุทัย)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มีนาคม ๒๕๐๒